

ΤΟΜΕΑΣ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	2
ΘΕΣΕΙΣ	9
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	13
ΘΕ1: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ: ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13
ΘΕ2: ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	14
ΘΕ3: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΣ: ΔΙΟΙΚΗΣΗ -ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	14
ΘΕ4: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	15

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα μπροστά σε πρωτόγνωρες προκλήσεις. Η οικονομική κρίση ανέδειξε με οδυνηρό τρόπο τις συσσωρευμένες παθογένειες του κράτους της μεταπολίτευσης και ακολούθως του πολιτικο-κοινωνικού και παραγωγικού συστήματος της χώρας. Σχεδόν όλες οι κρατικές λειτουργίες έχουν καταρρεύσει και αδυνατούν να υποστηρίξουν τις στοιχειώδεις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας. Η ανέργια βρίσκεται στο επίκεντρο των προβλημάτων αλλά και των λύσεων της οικονομικής κρίσης! Η κοινωνική συνοχή, η δημοκρατία και βέβαια η οικονομία και τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης εξαρτώνονται καιρία από την άμεση και διατηρήσιμη επιτυχή αντιμετώπιση της. Το εύρος των προβλημάτων και οι κίνδυνοι που απορρέουν από αυτά επιβάλλει άμεσες συντεταγμένες και δημιουργικές λύσεις με πρόδηλο τον μακροπρόθεσμο στόχο.

Όλες οι επιμέρους επιλογές είναι σήμερα αναγκαίο περισσότερο από ποτέ να συγκλίνουν προς μία βασική στρατηγική ενός νέου πρότυπου ανάπτυξης. Καθίσταται απολύτως επιτακτικός ο ανασχεδιασμός τόσο του πλαισίου, όσο και του περιβάλλοντος, που αφορά στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων όπως είναι η υγεία, το περιβάλλον, η καταπολέμηση της ανεργίας, κυρίως της νεανικής και της αυξανόμενης «φυγής» των πιο δυναμικών ομάδων πληθυσμού προς το εξωτερικό. Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο οφείλει να προσαρμοστεί στο διεθνή ανταγωνισμό και ως εκ τούτου πρέπει να στηριχθεί σε δύο ισότιμους βασικούς πυλώνες: 1) Σε μορφωμένους, άρτια και σύγχρονα εκπαιδευμένους και κριτικά ενημερωμένους πολίτες, και 2) Στην αξιοποίηση της Έρευνας και Τεχνολογίας με συνεχή προώθηση της καινοτομίας. Αυτονόητα λοιπόν προβάλλεται η ανάγκη σήμερα περισσότερο από ποτέ για νομοθετικές ρυθμίσεις σε δυο άξονες εκείνο της Παιδείας και εκείνο της Έρευνας και Τεχνολογίας.

Η αναδιάρθρωση και η ενίσχυση της Έρευνας και της Καινοτομίας, αποτελούν βασική προϋπόθεση για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και μοχλό στην αύξηση της παραγωγικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης, βελτιώνοντας τους παραδοσιακούς τρόπους άσκησης της επιχειρηματικής και οικονομικής δραστηριότητας. Στις ημέρες μας, η στρατηγική στροφή της ΕΕ, όπως τουλάχιστον εμφανίζεται στο HORIZON 2020, δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της «κοινωνίας της γνώσης», στο πρίσμα των εκρηκτικών τεχνολογικών και επιστημονικών επαναστάσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, η δημιουργία ενός διαφορετικού μοντέλου ανάπτυξης, προϋποθέτει την (ι) αναζωογόνηση (ιι) ώθηση-αναδιάρθρωση της οικονομικής και κοινωνικής υποδομής με τα εξής ζωτικής σημασίας χαρακτηριστικά:

- Δημιουργικό ρόλο του κράτους, κατεχοχόν επιτελικό σε σχέση με την οικονομία και την ανάπτυξη.
- Βασική Στρατηγική η έρευνα και καινοτομία, προσανατολισμένη σε τομείς στους οποίους θα πρέπει να επενδύσουμε με ριζοσπαστικές πολιτικές .
- Μια συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση με ορίζοντα για το 2050 με σαφείς και μετρήσιμους στόχους, ικανή να παράγει πολύπλευρα καταρτισμένους, με στέρεες βάσεις, ανεξάρτητους και ευαίσθητοποιημένους ανθρώπους, ικανούς να παράγουν πρωτοτυπία και καινοτομία σε οποιοδήποτε κλάδο.
- Την ουσιαστική όσμωση του ακαδημαϊκού-ερευνητικού δυναμικού της χώρας και της Διασποράς με τις επιχειρήσεις και τον παραγωγικό ιστό.

Ο σχεδιασμός για την αναδιάρθρωση & αναζωογόνηση του αναπτυξιακού μοντέλου της πατρίδας μας, με έμφαση στην (ι) Παιδεία (ιι) Έρευνα και (iii) Καινοτομία, που θα προσβλέπει στην ποιοτική αναβάθμιση της παραγωγικής της δομής, θα πρέπει να αποτελεί τον κυρίαρχο στόχο μας. Είναι σήμερα περισσότερο από αναγκαία η σχεδιασμένη, ουσιαστική και αμφίδρομη αλληλεπίδραση μεταξύ των δημόσιων φορέων Ε&Τ (ΑΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα) με τις επιχειρήσεις, τις μονάδες παραγωγής, την πραγματική οικονομία. **Το Ποτάμι προτάσσει την Παιδεία και την Έρευνα/Καινοτομία σε εθνική προτεραιότητα.** Οι υλικές και άυλες 'επενδύσεις', σε παιδεία, επιστήμη-έρευνα, τεχνολογική /καινοτομική ανάπτυξη και στην καινοτομία, αποτελούν κεντρικό εργαλείο για ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο που θα είναι «βιώσιμο», που θα είναι «έξυπνο» και θα στηρίζεται στην καινοτομία και στην υψηλή κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού. Αυτό εξ' άλλου αποτελούσε πάντα ένα συγκριτικό πλεονέκτημα της ελληνικής πραγματικότητας

Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την περίοδο 2014-2020

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σταθερά προσανατολισμένη στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που βασίζεται στη γνώση, στο ανθρώπινο δυναμικό, στην έρευνα και στην καινοτομία. Σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η οποία υιοθετήθηκε το 2010 από τα 27 κράτη-μέλη της Ε.Ε., το όραμα για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς στην Ευρώπη κατά την επόμενη δεκαετία βασίζεται σε τρεις αλληλένδετους τομείς προτεραιότητας/στόχους:

1. Έξυπνη εξειδίκευση της ανάπτυξης, με τη θεμελίωση της οικονομίας στη γνώση και την καινοτομία, στοχεύοντας στους τους τομείς και στο ανθρώπινο δυναμικό, που η κάθε χώρα μέλος και η κάθε περιφέρεια, παρουσιάζει τις καλύτερες επιδόσεις.
2. Βιώσιμη ανάπτυξη, με την προώθηση μιας ανταγωνιστικής οικονομίας που θα αξιοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους που διαθέτει και θα περιορίζει τις επιπτώσεις στο περιβάλλον.
3. Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς, η οποία θα προάγει μια οικονομία υψηλής απασχόλησης και θα οδηγεί σε κοινωνική και γεωγραφική συνοχή.

Αίτια της Χαμηλής Απόδοσης της Ερευνητικής Δραστηριότητας

Η χαμηλή επιχορήγηση δεν είναι η μόνη αιτία για τη χαμηλή απόδοση της έρευνας στη χώρα μας. Χωρίς να παραγνωρίζεται η ιδιαίτερα σημαντική αυτή αιτία υπάρχουν και άλλες παθογένειες μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

- Έλλειψη Εθνικής Στρατηγικής. Είναι χαρακτηριστικό ότι καμιά κυβέρνηση μέχρι σήμερα δεν ψήφισε ή υιοθέτησε κάποια εθνική στρατηγική για την έρευνα. Παρά τις προβλέψεις του ν.1514 για χάραξη 5ετούς εθνικής στρατηγικής με σταθερή χρηματοδότηση μέσω προγραμμάτων, το σημείο αυτό του νόμου έμεινε κενό. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η κάθε Κυβέρνηση ακόμα και με αυτοδύναμη κοινοβουλευτική πλειοψηφία να μην ασκεί σταθερή ερευνητική πολιτική, μεταβάλλοντάς την ανάλογα με τον κάθε Υπουργό ή Γενικό Γραμματέα. Η συνήθης πρακτική εστίαζε σε διορθωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις γύρω από το νομοθετικό πλαίσιο της έρευνας, χωρίς να προχωρά σε ουσιαστικές αναδιρθρώσεις. Η πολύ σημαντική και τεκμηριωμένη εισήγηση-πρόταση του Εθνικού Συμβουλίου για την Έρευνα και Τεχνολογία¹ επί Προεδρίας του Καθηγητή Σ. Κριμιζή για το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογία έχει ουσιαστικά πεταχτεί στον κάλαθο των αχρήστων.

¹ National Strategic Framework for Research and Innovation, National Council for Research and Technology (NCRT), GSRT, August 2014.

- Ο κατακερματισμός των Ερευνητικών Φορέων σε διάφορα υπουργεία και υπηρεσίες και με διαφορετικά θεσμικά καθεστώτα, οδηγεί στον κατακερματισμό των χρημάτων που διατίθενται στην Έρευνα χωρίς κανένα συντονισμό και όχι πάντα με τον καλύτερο τρόπο. Παρ' όλο που το πρόβλημα έχει επισημανθεί εδώ και αρκετά χρόνια, εξακολουθεί και σήμερα να ισχύει η ίδια κατάσταση. Τα διάφορα Υπουργεία όπως π.χ το Υγείας το Αγροτικής Ανάπτυξης όχι μόνο δεν αξιοποιούν τα χρήματα που προορίζονται για έρευνα, ούτε ενισχύουν ερευνητικά προγράμματα αλλά εξακολουθούν να επιχορηγούν Ινστιτούτα τα οποία χαρακτηρίζονται ως Ερευνητικά. Ακόμη χειρότερα η αξιολόγηση των ερευνητικών προτάσεων και η επιχορήγηση τους γίνεται με διαδικασίες που διαφοροποιούνται ουσιαστικά από το πρότυπο αξιολόγησης μέσω ομότιμων κριτών ενώ ελλείπει πλήρως η αποτίμηση των αποτελεσμάτων μιας δράσης, που θα συμβάλει στο σχεδιασμό της επόμενης.
- Ο παραγωγικός τομέας της Ελλάδος ελάχιστα επενδύει στην καινούργια γνώση. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες που κατά καιρούς έχουν γίνει με προκήρυξη δράσεων με στόχο την σύνδεση της ερευνητικής δραστηριότητας με την παραγωγή και την επιχειρηματικότητα, τα αποτελέσματα ήταν ιδιαίτερα πενιχρά. Μεγάλα ποσά κατευθύνθηκαν ουσιαστικά στην ενίσχυση της κρατικοδίαιτης επιχειρηματικότητας, υπονομεύοντας τις υγιείς και ανταγωνιστικές προσπάθειες, ενώ μέχρι σήμερα δεν έχει καν γίνει αποτίμηση των αντίστοιχων δράσεων και προσπαθειών. Χαρακτηριστικό της ανεπάρκειας του πολιτικού συστήματος είναι ότι ακόμη έως σήμερα δεν έχει διαμορφωθεί κατάλληλο νομικό πλαίσιο για την δημιουργία επωαστήρων τεχνολογικών πάρκων και εταιρειών τεχνοβλαστών.
- Παντελής έλλειψη διοικητικής αλλά και ερευνητικής συνέχειας. Η αξιοποίηση της εμπειρίας που απέκόμισαν τα διάφορα στελέχη που θήτευσαν σε επιτελικές διοικητικές θέσεις δεν κεφαλαιοποιείται. Νέα γνώση που αποκτήθηκε τόσο στη διοίκηση όσο και από τα αποτελέσματα ερευνητικών προσπαθειών δεν αξιοποιείται και ακόμη χειρότερα σπαταλούνται εκ νέου χρήματα για απόκτηση της.
- Τόσο στους Ερευνητικούς Φορείς όσο και στα Πανεπιστήμια υπάρχει μία πολυδιάσπαση των Ερευνητικών δραστηριοτήτων χωρίς τον αναγκαίο συντονισμό και δικτύωση ακόμη και σε επίπεδο βασικών ακαδημαϊκών μονάδων.
- Παντελής έλλειψη αξιοποίησης των Ελλήνων της Διασποράς και ιδιαίτερα των νέων επιστημόνων που μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην ανάπτυξη νέων ερευνητικών δραστηριοτήτων στην χώρα. Προγράμματα για τον επαναπατρισμό νέων επιστημόνων που εφαρμόστηκαν με επιτυχία σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, στη χώρα μας έμειναν ουσιαστικά αναξιοποίητα. Η πρόσφατη αμφισβήτηση από τον Υπουργό Παιδείας κ. Μπαλτά των Συμβουλίων Ιδρύματος των ΑΕΙ, στα οποία δραστηριοποιούνται κορυφαίοι Έλληνες επιστήμονες της Διασποράς επιβεβαιώνει τα ανωτέρω.

Προπτυχιακές Μεταπτυχιακές Σπουδές

Τα τελευταία τριάντα χρόνια μια σειρά νομοθετήματα στον χώρο της Παιδείας και της Έρευνας δημιουργήθηκαν με πρωταρχικό σκοπό την αναβάθμιση των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών και την διασύνδεση της Έρευνας με την παραγωγή. Το σύνθημα **“Σύνδεση Έρευνας Παιδείας Καινοτομίας”** προβλήθηκε από όλες τις πολιτικές πτέρυγες και κατά κύριο λόγο εστιαζόταν στις διαδικασίες διασύνδεσης Ακαδημαϊκών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις. Τα βασικά νομοθετήματα των 1977,1982, 2001, 2008, 2011 απέβλεπαν στην ορθολογική οργάνωση του Δημόσιου Πανεπιστημίου και του Δημοσίου - ερευνητικού συστήματος και είχαν πάντα, στα λόγια τουλάχιστον, μια

μεγαλύτερη ή μικρότερη φροντίδα για την σύνδεση της Έρευνας με την παραγωγή. Ο νόμος του 1977 υπό την πίεση που υπήρχε για την προετοιμασία της Ελλάδος για ένταξη της στην ΕΟΚ δημιούργησε στην ουσία τις οργανωτικές προϋποθέσεις για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της Ερευνητικής πολιτικής. Ο νόμος 1268/82 αναμόρφωσε την δομή των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και απελευθέρωσε επιστημονικές δυνάμεις που υπήρχαν μέσα στα Πανεπιστήμια και καταδυναστεύονταν από το παλαιότερο, φεουδαρχικό σύστημα Διοίκησης Πανεπιστημίων (έδρες). Ο νόμος 1564/85 ίδρυσε στην ουσία ένα δημόσιο σύστημα Ερευνητικών κέντρων και καθιέρωσε τρόπους λειτουργίας τους. Ο νόμος του 2001 έκανε μια προσπάθεια θέσπιση διαδικασιών για την εκμετάλλευση των ερευνητικών αποτελεσμάτων ενώ ο Ν. 3563/2008 επανέφερε ορισμένα στοιχεία του Ν. 1977 και επεχείρησε να αναδιοργανώσει το σύστημα διαχείρισης της δημόσιας Έρευνας με την δημιουργία νέων οργάνων και δίδοντας έμφαση στην χρηματοδότηση της βασικής Έρευνας. Τέλος με το νόμο 2009/11 επιχειρείται για μια ακόμη φορά αναδιοργάνωση του πλαισίου λειτουργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εισάγοντας στην διοίκηση των ΑΕΙ νέα όργανα όπως τα Συμβούλια Ιδρύματος νέους τρόπους εκλογής ΔΕΠ κλπ. Μολονότι στο νέο νομοσχέδιο πλαίσιο υπήρχαν αξιόλογες μεταρρυθμιστικές ιδέες, οι συντηρητικές πολιτικές και συντηρητικές αντιδράσεις δημιούργησαν σοβαρά προβλήματα στην εφαρμογή του που οδήγησαν σε δυσλειτουργίες το Δημόσιο Πανεπιστήμιο.

Χρηματοδότηση της Έρευνας– Μακροχρόνιος Προγραμματισμός

Η χρηματοδότηση της Έρευνας στην Ελλάδα ήταν πάντα ιδιαίτερα χαμηλή. Είναι περίπου στην 23^η θέση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπροστά μόνο από την Βουλγαρία την Ρουμανία την Κύπρο και την Σλοβακία. Το ποσοστό του ΑΕΠ που διατίθεται για Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη είναι της τάξης του 0.5% όταν ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι γύρω στα 2%. Το ποσοστό αυτό είναι απογοητευτικό εάν κανείς συνυπολογίσει την πτώση του ΑΕΠ την τελευταία πενταετία. Ο εθνικός στόχος στα τέλη της δεκαετίας του '70, όταν οι δαπάνες για την έρευνα προσδιοριζόταν στο 0.2% του ΑΕΠ, ήταν ότι οι δαπάνες για Έρευνα και Τεχνολογία θα έπρεπε να προσεγγίσουν τα επόμενα χρόνια το 1% του ΑΕΠ, ως “ελάχιστο ποσοστό” προκειμένου να αποτελέσει η έρευνα μια ορατή και αξιόπιστη δραστηριότητα για την οικονομία. Δυστυχώς τα χρόνια που ακολούθησαν δεν παρατηρήθηκαν αξιόλογες μεταβολές.

Λαμβάνοντας υπ' όψη την στρατηγική που αναπτύχθηκε στην Λισσαβόνα το 2000 και τον στόχο που τέθηκε στην Βαρκελώνη το 2001, η Κυβέρνηση Σημίτη, το 2002 υιοθέτησε ως στόχο να διαθέσει το 1,5% του ΑΕΠ για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη με την επισήμανση ότι το 40% αυτού του ποσού θα έπρεπε να προέρχεται από τις επιχειρήσεις. Την απόφαση αυτή η Ελληνική Κυβέρνηση την ενέταξε στα πλαίσια του συντονισμού των πολιτικών για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας και την ανακοίνωσε τόσο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και στο Συμβούλιο. Η Κυβέρνηση Καραμανλή το 2004 υιοθέτησε τον στόχο χωρίς όμως να υλοποιήσει τις επιπλέον υποχρεώσεις που προέκυπταν, ότι δηλαδή η δαπάνη του Δημοσίου θα έπρεπε να ανέβει από το 0.4% του ΑΕΠ το 2003 στο 0.9% του ΑΕΠ το 2010 και αυτή των επιχειρήσεων από το 0,2% στο 0.6%. Στην κατάρτιση των σχετικών επιχειρησιακών προγραμμάτων για την χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία την περίοδο 2007-2013 επισημάνθηκε τελικά ότι ο στόχος του 1.5% ήταν ανέφικτος για το 2010 και γι αυτό μετατέθηκε για το 2013 ή ακόμη και για το 2015 οπότε είναι και η λήξη των χρηματοδοτήσεων του ΕΣΠΑ. Προκύπτει αβίαστα ότι μέχρι και σήμερα δεν έχει κατορθωθεί ούτε η ελάχιστη προσέγγιση στον παραπάνω στόχο.

Είναι σήμερα περισσότερο από αναγκαία η τεκμηριωμένη πρόταση προς τους Ευρωπαίους εταίρους για την εξαίρεση από τις περικοπές των προϋπολογισμών του Υπουργείου Παιδείας καθώς και αυτού του Υπουργείου Έρευνας και Τεχνολογίας. Η ευρωπαϊκή,

διεθνώς ανταγωνιστική Ελλάδα του μέλλοντος έχει σήμερα παρά ποτέ την ανάγκη σοβαρών επενδύσεων στους δύο αυτούς τομείς. Διαθέτει εξαιρετικό επιστημονικό δυναμικό μέσα και έξω από την χώρα που με αξιοκρατική, σοβαρή και συνεχή χρηματοδότηση μπορούν να αλλάξουν την παραγωγική της βάση.

Σχεδιασμός διάθεσης των πόρων για την Έρευνα: Δημόσιοι και ιδιωτικοί πόροι

Η υστέρηση της χρηματοδότησης από εθνικές πηγές και κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα έχει επανειλημμένα επισημανθεί. Από το 1989 που η έρευνα υποστηρίζεται μέσω διαρθρωτικών προγραμμάτων, δημιουργήθηκε μια σειρά από ερευνητικές εγκαταστάσεις με την λογική να αποτελέσει η Ελλάδα μητροπολιτικό κέντρο στα Βαλκάνια αλλά και στην ευρύτερη περιοχή. Την ίδια περίοδο η ενεργός συμμετοχή μεμονομένων ερευνητών και ερευνητικών ομάδων σε ανταγωνιστικά Ευρωπαϊκά Ερευνητικά προγράμματα, εξασφάλισε πρόσθετους πόρους για έρευνα προσδίδοντας της έναν εξωστρεφή προσανατολισμό. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα, να έχει αποκτήσει χαρακτηριστικά ενός εξαγωγίμου προϊόντος για την χώρα μας, κατακτώντας σημαντικό ρόλο στον Ευρωπαϊκό καταμερισμό της παραγωγής νέα γνώσης. Όπως και προηγούμενα αναφέρθηκε, τα τελευταία 20-25 χρόνια η δαπάνη για έρευνα αυξήθηκε από το 0,2 στο 0.6%. Η αύξηση αυτή παρά το ότι είναι σημαντική, παραμένει εντελώς ανεπαρκής, για την ενίσχυση της πραγματικής προστιθέμενης αξίας που έχει για την χώρα μας η έρευνα, αλλά και για την προσέγγιση του στόχου που έχει επιτευχθεί στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Όμως, λόγω του ότι δυστυχώς οι διαθέσιμοι εθνικοί πόροι δεσμεύονται ως ελληνική συμμετοχή στα ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα ή στα μεγάλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά μέσα (π.χ. ΕΣΠΑ), η χρηματοδότηση της έρευνας στη χώρα μας είναι κυρίως ευρωπαϊκή, κάτι που συμπαρασύρει υποχρεωτικά και όχι ως στρατηγική επιλογή την εθνική χρηματοδότηση. Το γεγονός αυτό παρουσιάζει σειρά από πλεονεκτήματα, όπως η μεγάλη ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις διεθνείς ανάγκες, με δεδομένο ότι η παραγωγή έρευνας ανταποκρίνεται ταχύτατα στις μεταβολές της «ζήτησης», στις προτεραιότητες δηλαδή της ΕΕ για την έρευνα. Παρουσιάζει όμως και το μειονέκτημα ότι δεν υπήρξε και δεν υπάρχει κάποιος ειδικός σχεδιασμός της έρευνας για τις ελληνικές ανάγκες (π.χ πρωτογενής τομέας, τουρισμός), όπως στα άλλα ευρωπαϊκά κράτη όπου συνήθως ομάδες ή σχολές ερευνητών καθορίζουν τελικά την κρατική ερευνητική πολιτική. Η ελληνική «πολιτική» για την έρευνα συνήθως περιορίζεται στη μεταφορά των επιλογών της ΕΕ.

Συντονισμός της Έρευνας

Εκτός των προβλημάτων χρηματοδότησης της Έρευνας που αναφέρθηκαν παραπάνω, ένα κύριο πρόβλημα είναι αυτό της ορθολογικής διαχείρισης των πόρων. Μόλις μερικά χρόνια πριν, η ΓΓΕΤ ήταν ο κύριος φορέας διαχείρισης των δημόσιων πόρων για την έρευνας ενώ οι άλλες πηγές χρηματοδότησης ήταν πολύ περιορισμένες. Μετά το 2000 άρχισε και το Υπουργείο Παιδείας με τα προγράμματα Πυθαγόρας Ηράκλειτος Αρχιμήδης Θαλής να επιχορηγεί ερευνητικές προτάσεις ενώ και αλλά Υπουργεία όπως το Υγείας, Γεωργίας και Μεταφορών σε περιορισμένο βαθμό επιχορηγούσαν επίσης κάποιες ερευνητικές δραστηριότητες. Οι προσπάθειες που έχουν γίνει όμως για τον συντονισμό των διαφόρων φορέων ώστε να περιορίζεται η διασπάθιση και η σπατάλη πόρων, ήταν υποτυπώδεις και αναποτελεσματικές. Χαρακτηριστικό είναι ότι η πρόβλεψη στον Ν 706/77 για διυπουργική επιτροπή συντονισμού της έρευνας, καταργήθηκε με τον Ν 1514/85 λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος. Ο Ν 3653/08 προβέβλεπε συντονισμό της έρευνας από επιτροπή υπό τον Πρωθυπουργό που όμως για μια ακόμη φορά δεν λειτούργησε.

Την τελευταία δεκαετία υπάρχει μια μεταστροφή στην ερευνητική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βασική επιλογή μεγάλα χρηματοδοτικά κονδύλια, να μην διατίθενται με

κεντρικές Ευρωπαϊκές προκηρύξεις, αλλά να περνάνε μέσα από τα κράτη μέλη. Αυτό γίνεται μέσω διαφόρων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως είναι το ERANET, καθώς και άμεσα μέσω ευρωπαϊκών κανονισμών (π.χ. οδηγία για τα νερά, DCF, MSFD, κ.ο.κ). Σε εμβάθυνση αυτής της πολιτικής σχεδιάζεται και έχει ήδη αποφασιστεί, η μεταφορά σημαντικών τμημάτων της Ευρωπαϊκής χρηματοδότησης για την έρευνα, μέσω των περιφερειών στα πλαίσια της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης (smart specialization). Η δομή της ελληνικής ερευνητικής πολιτικής, που ουσιαστικά στηριζόταν στην άμεση διεκδίκηση ανταγωνιστικών κονδυλίων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν ανταποκρίνεται σε αυτή την μεταστροφή. Η εφαρμογή της νέας αυτής πολιτικής σε συνδυασμό με την αδιαφορία της ελληνικής πολιτείας για την έρευνα καθώς την απουσία ερευνητικής πολιτικής, οδηγεί ήδη σε αυξανόμενη απώλεια ευρωπαϊκών ερευνητικών πόρων, που κατά το παρελθόν επιτυγχάνονταν από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα, στα οποία οι Έλληνες ερευνητές ήταν εξαιρετικά επιτυχείς.

Η ανάγκη προσαρμογής στις νέες συνθήκες θα πρέπει να συνοδευτεί με μια ειλικρινή επιλογή της ελληνικής πολιτείας για μια ουσιαστική στροφή προς την έρευνα και τον ουσιαστικό στρατηγικό σχεδιασμό της. Η επιλογή αυτή είναι πιο αναγκαία παρά ποτέ, δεδομένου ότι αποτελεί ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας για την έξοδο από την σημερινή κρίση. Προυπόθεση αποτελεί η βιώσιμη χρηματοδότησή της έρευνας σε βάθος χρόνου, η διαχρονική αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και η διαρκής αναπροσαρμογή της με στόχο την προαγωγή της καινοτομίας. Η υλοποίησή της πρέπει να αντανακλάται στη διαμόρφωση εύρωστων θεματικών ερευνητικών κατευθύνσεων, με δημιουργία αντίστοιχων υποδομών και με στελεχικό δυναμικό υψηλής ποιότητας (που συμπεριλαμβάνει και τεχνικούς επιστήμονες).

Ερευνητικά Ινστιτούτα και διασύνδεση τους με τα ΑΕΙ

Η έρευνα και ο ερευνητικός χώρος στην Ελλάδα παρουσιάζει ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες που συνδέονται με τις διαχρονικές αναπτυξιακές στρεβλώσεις της χώρας. Η δομή του ερευνητικού χώρου αποτελείται από δύο διακριτούς πυλώνες (τριτοβάθμια εκπαίδευση και Ερευνητικοί φορείς) που αναπτύχθηκαν χωρίς να επικοινωνούν μεταξύ τους, ενώ μόλις τα τελευταία χρόνια αναζητούνται θεσμικοί τρόποι αποκατάστασης αυτής της επικοινωνίας. Συχνά οι μεταρρυθμίσεις που εφαρμόζονται, στηρίζονται στη μεταφορά προτύπων χωρίς να λαμβάνονται υπ' όψη τα πραγματικά δεδομένα, απαξιώνοντας ή εξωραϊζοντας την πραγματικότητα.

Ο πυλώνας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει μία τριπλή διαφοροποίηση σε σχέση με τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, που αποτελούν και τη βάση με την οποία κρίνονται και κατατάσσονται διεθνώς: α) μεταδίδει και δεν διδάσκει τη γνώση (πρόσβαση στη γνώση), παράγει τη γνώση που μεταδίδει και γ) αναπαράγει τον εαυτό της (παραγωγή επιστημόνων/ερευνητών).

Οι ερευνητικοί φορείς (δεύτερος πυλώνας) έχουν αντικείμενο κυρίως την παραγωγή γνώσης και άρα είναι δομές εντατικής και στοχευμένης έρευνας, συγκέντρωσης, διατήρησης, οργάνωσης και αναπαραγωγής της πληροφορίας και ερευνητικών «γραμμών παραγωγής». Είναι, συνεπώς, δομές που μπορούν να συγκεντρώσουν την αναγκαία *κρίσιμη μάζα* επιστημόνων γύρω από ένα αντικείμενο (π.χ. μεσαιωνική ιστορία, αστροφυσική κ.λπ), σε αντίθεση με τις δομές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που από τη φύση τους οφείλουν να είναι πολυ-επιστημονικές. Οι ερευνητικοί φορείς συνήθως συσσωρεύουν και διαχειρίζονται μεγάλο και ακριβό εξοπλισμό η/και βάσεις δεδομένων, αναγκαίων για έρευνα έντασης και αιχμής, που συνήθως οι δομές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν

μπορούν να υποστηρίξουν. Είναι δομές με ικανό αριθμό έμπειρων μεσαίων και κατώτερων στελεχών, αναγκαίων για την υποστήριξη έρευνα έντασης. Ως εκ τούτου, η έρευνα που πραγματοποιείται στους ΕΦ αποτελεί δραστηριότητα με μονιμότερο χαρακτήρα από ό,τι στους φορείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ-ΤΕΙ), με μεγάλη ένταση σε επίπεδο επενδύσεων κεφαλαίου και ανθρώπινου δυναμικού, η οποία ανταποκρίνεται σε πλειάδα κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών προτεραιοτήτων.

Η λειτουργία των δύο πυλώνων είναι και θα έπρεπε να είναι συμπληρωματική. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ο κατ' εξοχήν χώρος μετάδοσης της νέας γνώσης που παράγεται στο σύνολο της έρευνας. Δυστυχώς όμως στην Ελλάδα υπάρχει διαχωρισμός της παραγωγής από τη μετάδοση της νέας γνώσης. Αντίθετα με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο αλλά και τη διεθνή πρακτική, στην Ελλάδα απουσιάζει ένα ισχυρό θεσμικό πλαίσιο, αλλά και παράδοση σύνδεσης ΑΕΙ-ΤΕΙ και ΕΦ, ιστορικό απότοκο της ανεξάρτητης ανάπτυξης των δύο θεσμών (ενδιαφέρουσες είναι οι εξαιρέσεις κυρίως στα περιφερειακά ΑΕΙ, που επιβεβαιώνουν τον κανόνα). Με τον τρόπο όμως αυτό ακυρώνεται η θεμελιώδης αρχή ότι η παραγωγή γνώσης δεν νοείται χωρίς τη μετάδοσή της. Οι δομές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν πλεονέκτημα ενός διαρκώς ανανεούμενου πληθυσμού νέων επιστημόνων (φοιτητών), με νέες ιδέες, όρεξη, φαντασία, πρωτοβουλία. Ως εκ τούτου, η σύνθεση αυτών των δύο χώρων σε έναν ενιαίο χώρο έρευνας και παιδείας, όπως συμβαίνει σχεδόν παντού στον ανεπτυγμένο κόσμο, είναι άμεση προτεραιότητα για την Ελλάδα. Ο φυσιολογικός στόχος και για τους δύο πυλώνες θα έπρεπε να είναι μια **ενιαία εθνική στρατηγική** που πρέπει να αποκρυσταλλώνεται σε πολιτικές μακράς πνοής, ενταγμένες σε ένα ευρύτερο εθνικό ορίζοντα.

Η δημοσίου συμφέροντος έρευνα στην Ελλάδα συντελείται κυρίως με κορμό τα Ερευνητικά Κέντρα που είναι ενταγμένα στην Γενική Γραμματεία Έρευνας Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ). Πέραν αυτών υπάρχει μια πανσπερμία Ερευνητικών Κέντρων και Ινστιτούτων σε διάφορες κρατικές δομές, υπουργεία και οργανισμούς. Τα Ερευνητικά Κέντρα της ΓΓΕΤ αποτελούν τον μόνο ίσως θεσμό στην Ελλάδα που αξιολογείται σταθερά ανά 5ετία από Διεθνείς Επιτροπές. Αντίθετα οι υπόλοιποι φορείς είναι διαχυμένοι ασυντόνιστα στον κρατικό κορμό και δεν διέπονται από ενιαίους κανόνες και θεσμικό πλαίσιο. Προφανές θεμελιώδες πρόβλημα της ελληνικής έρευνας δημοσίου συμφέροντος αποτελεί η πολυδιάσπαση και ο κατακερματισμός της και μάλιστα σε φορείς με διαφορετικό νομικό καθεστώς (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, ΔΕΚΟ κλπ), θέτοντας επί τάπητος την αναγκαιότητα ενός «Ερευνητικού Καλλικράτη» στο χώρο της έρευνας. Συνήθως, μιλώντας για έρευνα στην Ελλάδα εννοούμε, πέρα από τα ΑΕΙ-ΤΕΙ, τα Ερευνητικά Κέντρα που βρίσκονται υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ). Ωστόσο, υπάρχουν πολυάριθμοι ερευνητικοί φορείς, διεσπαρμένοι σε 7 τουλάχιστον διαφορετικά υπουργεία, οργανισμούς ή υπηρεσίες. Οι φορείς αυτοί δεν διέπονται από ενιαίο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας, εκλογής ερευνητών, διεθνών κρίσεων κ.λπ. Τέλος, η χρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα στην ελληνική έρευνα είναι ανιχνεύσιμη με μικροσκόπιο, ενώ όλες οι προσπάθειες και πιέσεις για συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα κατέληξαν (κατά τα ελληνικά ειωθότα) σε “συγκυριακές” χρηματοδοτήσεις και κοινοπραξίες (βλ. τα προγράμματα ΕΠΑΝ 2000-2006).

Στήριξη στη διαφορετικότητα/ατομικότητα

Ο αποκλεισμός που αντιμετωπίζουν συχνά οι γυναίκες στην επιστήμη ισχύει ακόμη περισσότερο για ερευνητές σε ιδρύματα που δεν θεωρούνται ως εξαιρετικά (Centers of excellence), και κυρίως σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, ή με μικρή ιστορία στην έρευνα όπως η Ελλάδα. Ωστόσο, μεμονωμένα εργαστήρια σε ‘μέτρια’ Πανεπιστήμια ή κέντρα παράγουν εξαιρετική επιστήμη και εκπαιδεύουν άριστους νέους ερευνητές. Χρειαζόμαστε ένα σύστημα που θα λαμβάνει υπόψη του την ατομική δημιουργικότητα, επιβραβεύοντας

τη ποιότητα της επιστήμης που παράγεται σε μη προνομιούχες θέσεις. Υπάρχει συχνά η αίσθηση ότι οι υποτροφίες-χρηματοδοτήσεις είναι προκατειλημμένες υπέρ Ερευνητικών Κέντρων υψηλού προφίλ.

Το έλλειμμα στην στήριξη της έρευνας στις κοινωνικές/ανθρωπιστικές επιστήμες

Η οικονομική, κοινωνική και πολιτική κρίση των τελευταίων πολλών ετών έχει δημιουργήσει εξαιρετικά προβλήματα στην κοινωνική συνοχή, τα κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης των πολιτών σε ανέχεια, των ανέργων και των ακραίων ηλικιών, με αρνητικές επιπτώσεις, εκτός των άλλων, στην εργατική και παραγωγική βάση της χώρας και στην οικονομία της. Η πολιτεία θα πρέπει να επενδύσει στην μελέτη των ανωτέρω κοινωνικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων, υποστηρίζοντας αποτελεσματικά και τεκμηριωμένα πολιτικές παρέμβασης και επίλυσης τους.

ΘΕΣΕΙΣ

Οι θέσεις μας για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη της χώρας αναπτύσσονται σε τέσσερεις διακριτές αλλά επικαλυπτόμενες θεματικές ενότητες (ΘΕ) οι οποίες περιγράφουν όλο το φάσμα των ενεργειών και δραστηριοτήτων που προτείνονται από το ΠΟΤΑΜΙ για τον επανασχεδιασμό της Έρευνας και Καινοτομίας ως εργαλείο για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας μας. Αυτές είναι οι ακόλουθες:

1. Επιστημονική Έρευνα: Πρωτοπορία της Γνώσης και Εκπαίδευση
2. Τεχνολογική Έρευνα: Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Βιομηχανία
3. Οργάνωση Έρευνας και Κράτος: Διοίκηση -Χρηματοδότηση-Αξιολόγηση
4. Ερευνητικά Ινστιτούτα και διασύνδεση με τα Πανεπιστήμια

Ως επιστημονική (πρωτογενή, βασική) έρευνα (ΘΕ1) ορίζονται οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στην δημιουργία νέας γνώσης, ς Ως τεχνολογική (εφαρμοσμένη) έρευνα (ΘΕ2) ορίζονται οι δραστηριότητες που αποσκοπούν στην δημιουργία συνθηκών για την καινοτομία. Και τα δύο είδη έρευνας και οι συνεπαγόμενες ερευνητικές δραστηριότητες τους συμβάλλουν καθοριστικά στην σύγχρονη εκπαίδευση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και στην μελλοντική όσμωση των αποτελεσμάτων τους στην παραγωγική διαδικασία με την ανάπτυξη εντελώς νέων, καινοτόμων, διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών και στην τόνωση της επιχειρηματικότητας καθώς και την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων της κοινωνίας .

Όσον αφορά στη βασική Έρευνα, το κράτος οφείλει να τη χρηματοδοτεί με βάση την αριστεία σε ευρείς θεματικούς τομείς (κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, επιστήμες ζωής, φυσικές επιστήμες και επιστήμες μηχανικού) και να δρα στο πρότυπο του European Research Council (ERC), σε συμπληρωματική αλλά και μόνιμη βάση ως προς τον αντίστοιχο Ευρωπαϊκό σχεδιασμό, με κύριο σκοπό την βοήθεια σε νέους αλλά και έμπειρους ερευνητές να δημιουργήσουν τα προαπαιτούμενα αποτελέσματα για να προσελκύσουν με ανταγωνιστικό τρόπο Ευρωπαϊκή αλλά και διεθνή χρηματοδότηση.

Όσον αφορά στην Τεχνολογική Έρευνα, το κράτος οφείλει να δημιουργεί τις συνθήκες αριστείας, να συν-χρηματοδοτεί τις δραστηριότητες, να διευκολύνει την συμμετοχή καινοτόμων εταιριών στα ερευνητικά προγράμματα, και να παρέχει την νομοτεχνική υποστήριξη για την δημιουργία νέων εταιριών καινοτομίας (spin off) και την προστασία και εκμετάλλευση της δημιουργούμενης πνευματικής ιδιοκτησίας. Οι θεματικοί τομείς πρέπει να είναι συγκριμένοι με βάση εθνικές προτεραιότητες (π.χ ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αγροτική παραγωγή, θαλάσσια βιολογία) αλλά και στοχευόμενοι, σε δημιουργική συνύπαρξη με Ευρωπαϊκές προτεραιότητες χαλαρή αντιστοίχιση με τα Ευρωπαϊκά προγράμματα (π.χ. θέματα του Horizon2020 όπως τεχνολογίες πληροφορικής, βιοιατρική, νανοτεχνολογία, επιστήμες μηχανικού κλπ). Κύριος σκοπός πρέπει να είναι συγκριμένα παραδοτέα (άυλα και υλικά) αλλά και η βοήθεια σε νέους αλλά και έμπειρους ερευνητές να δημιουργήσουν τα προαπαιτούμενα αποτελέσματα για να προσελκύσουν με ανταγωνιστικό τρόπο Ευρωπαϊκή αλλά και Διεθνή χρηματοδότηση. Σε αυτόν τον τύπο

δραστηριοτήτων η άμεση σύνδεση με την επιχειρηματικότητα πρέπει να είναι το ζητούμενο.

Η βασική αρχή του Ποταμιού είναι ότι τα κόμματα και οι πολιτικοί θα πρέπει να απαγκιστρωθούν ΠΛΗΡΩΣ από την έρευνα και την Παιδεία. Κατά συνέπεια ο κύριος άξονας της Διοίκησης και Χρηματοδότησης της Έρευνας (ΘΕ3) πρέπει να περιστρέφεται γύρω από την δημιουργία Ανεξάρτητης Αρχής (πχ Κεντρικό Συμβούλιο Έρευνας και Τεχνολογίας). Το επιτελικό αυτό όργανο ψηφίζεται από τη Βουλή με ευρεία πλειοψηφία, είναι πενταετούς θητείας και συγκροτείται από κορυφαίους Έλληνες και ξένους επιστήμονες, καινοτόμους επιχειρηματίες και εμπειρογνώμονες διαφόρων ειδικοτήτων οι οποίοι έχουν τεκμηριωμένη εμπειρία στην διαμόρφωση Ερευνητικής πολιτικής και έχει την ευθύνη της διοίκησης, χρηματοδότησης, αξιολόγησης της έρευνας, και είναι υπό την άμεση εποπτεία ειδικής διακομματικής επιτροπής, σε στενή συνεργασία με Διεθνή Επιστημονική Επιτροπή που πρέπει να ασκεί εποπτικό και συμβουλευτικό ρόλο. Μία από τις αντιλήψεις που συζητά το Ποτάμι είναι ότι η Πολιτεία να χρηματοδοτεί την έρευνα με αντικειμενικούς δείκτες διεθνούς επιρροής της δημοσιευμένης έρευνας και από αξιολογητές που λειτουργούν εκτός του ελληνικού συστήματος, είναι κορυφαίοι επιστήμονες, ερευνητές ή/και καινοτόμοι επιχειρηματίες της Διασποράς. Η μικρή ελληνική επιστημονική κοινότητα δεν διασφαλίζει την αντικειμενικότητα του συστήματος αξιολόγησης, ενώ έχουν καταγραφεί περίπου 2.000 από τους 20.000 Έλληνες επιστήμονες της Διασποράς που η ποιότητα της επιστήμης τους τους περιλαμβάνει στο κορυφαίο διαθνώς 1% των επιστημόνων Κεντρικό στοιχείο είναι η αριστεία, η εξωστρέφεια, η σταθερή χρηματοδότηση της έρευνας από τον κρατικό προϋπολογισμό, η εξεύρεση και προσέλκυση Ευρωπαϊκών πόρων αλλά και ιδιωτικής συμμετοχής (π.χ. μέσω κληροδοτημάτων), και η αξιολόγηση της έρευνας σε στενή συνεργασία με την αξιολόγηση των ΑΕΙ/ΤΕΙ.

Τέλος, τα Ερευνητικά κέντρα- Ινστιτούτα (ΘΕ4) θα πρέπει να διασυνδεθούν οργανικά με τα ΑΕΙ/ΤΕΙ, με σκοπό τον συντονισμό και την αλληλοσυμπλήρωση των ερευνητικών και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε έναν ενιαίο χώρο Εκπαίδευσης και Έρευνας.

Προς μια μεταρρύθμιση του χώρου της έρευνας.

Ουσιαστικά δεν υφίσταται ούτε μπορεί να υπάρξει, στο εγγύς μέλλον, με την υφιστάμενη δομή της οικονομίας, άλλη, ουσιαστική, πηγή χρηματοδότησης εκτός της δημόσιας και της κοινοτικής. Εξ αιτίας της χρόνιας έλλειψης ενδιαφέροντος καθώς και της σημερινής δημοσιονομικής ασφυξίας, το κράτος αναζητά ευκαιρίες απόσυρσης από την έρευνα. Παράλληλα δεν υπάρχει ισχυρή παράδοση ενός ενιαίου χώρου εκπαίδευσης και έρευνας και η πέραν των ΑΕΙ-ΤΕΙ έρευνα παραμένει κατακερματισμένη και πολύ διασκορπισμένη.

Κάθε σχέδιο μεταρρύθμισης, προσαρμογής και εκσυγχρονισμού στο χώρο της έρευνας θα πρέπει να λαμβάνει υπ' όψη τις παραπάνω διαπιστώσεις και κατά συνέπεια πρέπει να στοχεύει σε τέσσερις βασικούς τομείς: α) Το πλαίσιο στο οποίο θα διεξάγεται, β) Τη σύνδεση της παραγωγής και της μετάδοσης της νέας γνώσης, γ) Την αναδιοργάνωση της δομής του ερευνητικού χώρου και δ) Τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου. Σε ότι αφορά στο πλαίσιο στο οποίο θα διεξάγεται η έρευνα, η διεθνής πρακτική σε όλες τις χώρες (των ΗΠΑ συμπεριλαμβανομένων) είναι η ύπαρξη ενός κορμού δημόσιας έρευνας, με δημόσια χρηματοδότηση (ανεξαρτήτως του θεσμικού της χαρακτήρα). Η δημόσια χρηματοδότηση γίνεται είτε μέσω κάλυψης λειτουργικών εξόδων είτε μέσω σταθερών και

μόνιμων εθνικών ερευνητικών προγραμμάτων, τα οποία απουσιάζουν από την Ελλάδα. Έτσι οι ανταγωνιστές μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν τον βασικό κορμό της έρευνάς τους χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους και ταυτόχρονα αξιόλογη χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό παράγοντα, στοιχεία που απουσιάζουν από την Ελλάδα και είναι προφανές ότι θα απουσιάζουν και στο άμεσο μέλλον. Η περικοπή των κονδυλίων μας κάνει πιο ακριβούς και υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα, ιδίως όσους διαθέτουν ακριβές υποδομές. Το πλαίσιο στο οποίο θα διεξάγεται η έρευνα επηρεάζει και τη σύνδεση παραγωγής και μετάδοσης της νέας γνώσης. Η πολιτική επιλογή της δημιουργίας ενός Ενιαίου Χώρου Έρευνας και Εκπαίδευσης, υπονομεύεται αν τα δύο συστατικά του ΑΕΙ-ΤΕΙ και ΕΦ διέπονται από διαφορετικό θεσμικό καθεστώς. Ανώτατη εκπαίδευση και έρευνα αποτελούν ένα ενιαίο και αδιαίρετο σύνολο δραστηριοτήτων, το οποίο αποκτά συνεχώς μεγαλύτερη στρατηγική σημασία.

Ο ενιαίος χώρος ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας δεν πρέπει να κατανοηθεί ως σύστημα ισοπεδωτικής ομοιογένειας, αλλά αντίθετα ως δυναμικό σύστημα πολλών κατευθύνσεων και ταχυτήτων. Πρέπει να οικοδομηθεί ένας νέος, μεγάλος χώρος ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας, αξιοποιώντας αυτό τον πλούτο της διαφοροποίησης και εξασφαλίζοντας την ποιότητα. Για το σκοπό αυτό πρέπει να διαμορφωθεί ένα ισχυρό πλαίσιο, όπου οι υπάρχουσες δυνάμεις στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας θα απελευθερώσουν τη δυναμική τους, επιδιώκοντας την αριστεία και αναπτύσσοντας όλες τις δυνατές θετικές συνέργειες. Απαραίτητο γι' αυτό είναι να διαμορφωθεί ένα ενιαίο, απλό, σταθερό και μακροπρόθεσμο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των επιμέρους φορέων. Ένα μεγάλο τμήμα της παραγωγής νέας γνώσης αλλά και της παραγωγής των στελεχών συντελείται στους ερευνητικούς φορείς (ΕΦ), που παραμένουν όμως εν πολλοίς αποκομμένοι από την εκπαιδευτική διαδικασία. Η θεσμοθέτηση της επιλεκτικής συμμετοχής των ΕΦ στη μετάδοση γνώσης (προπτυχιακά, διπλωματικές, μεταπτυχιακά και διδακτορικά), με σχέσεις ισοτιμίας και συνεργασίας με τα ΑΕΙ, καθώς και η πρόσβαση των ΑΕΙ-ΤΕΙ στις υποδομές των Ινστιτούτων, είναι επιτακτική. Είναι προφανές ότι η μεγιστοποίηση του ερευνητικού αποτελέσματος αλλά και της μετάδοσης της παραγόμενης γνώσης απαιτεί την απρόσκοπτη κινητικότητα του επιστημονικού δυναμικού στον ενιαίο χώρο τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και Έρευνας, με ενοποίηση του κανονιστικού πλαισίου, επιβάλλοντας διαφάνεια και αντιμετωπίζοντας τον κατακερματισμό του χώρου. Η αμφίδρομη κινητικότητα αποτελεί συστατικό στοιχείο για το σχεδιασμό των μεταπτυχιακών σπουδών, εντός ενός συνεργατικού θεσμικού πλαισίου που προάγει την αριστεία. Η σημερινή χαλαρή διασύνδεση των Ε.Φ. και ΑΕΙ-ΤΕΙ είναι ουσιαστικά απαγορευτική για τη μεταφορά στην εκπαίδευση της νέας γνώσης που παράγεται. Η προώθηση αυτής της πολιτικής (για την ελληνική ακαδημαϊκή πραγματικότητα) αλλά και η διασύνδεση των φορέων έρευνας με την οικονομία και την παραγωγική βάση προϋποθέτει την ισχυρή ενίσχυση του νεοσυστηθέντος Υπουργείου Έρευνας και Τεχνολογίας με ανεξάρτητες, καταρτισμένες στο αντικείμενο της έρευνας και καινοτομίας διοικητικές υποδομές και χρηματοδότηση από την γενική Κυβέρνηση.

Ο χώρος των ερευνητικών κέντρων πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ενιαίο σύνολο σε συντονισμό, ανεξάρτητα του προϊστάμενου Υπουργείου, με συνολικό σχέδιο, με στόχο την κατάργηση των περιττών, των αλληλοεπικαλύψεων και των αντιφάσεων του συστήματος. Οι κατά καιρούς πιέσεις για συρρίκνωση του κράτους, συνήθως, επιμερίζονται σε κάθε

Υπουργείο χωριστά, αγνοώντας τη συνολική εικόνα. Η τακτική αυτή έχει οδηγήσει σε μια ανούσια, διεκπεραιωτική, συγχώνευση των συγχωνευμένων, που προσθέτει δυσλειτουργίες και γραφειοκρατία, σχηματίζοντας μεγάλες μονάδες, με μείωση της ευελιξίας και εξοικονόμηση πόρων. Αντίθετα, αναδιατάξεις, αναδιαρθρώσεις και συγχωνεύσεις, με ένα συνολικό και ενιαίο σχέδιο που θα περιλαμβάνει το σύνολο της κρατικής δομής, θα σήμαινε εξοικονόμηση πόρων σε μεγάλη κλίμακα. Κυρίως όμως θα σημάνει δημιουργία καινούργιων, σύγχρονων και ανταγωνιστικών ερευνητικών μονάδων. Η επιλογή αυτή θα σημάνει, εκτός από την οικονομία κλίμακας, καινοτομία, και με την αύξηση της εισροής χρημάτων από ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα που ήδη διεκδικούνται με μεγάλη επιτυχία. Τα κύρια εμπόδια σε μια τέτοια μεταρρύθμιση είναι ο ίδιος ο συντεχνιασμός του κράτους, των υπουργείων και των υπουργών του, καθώς και τα συμφέροντα που προστατεύουν. Μια μεταρρύθμιση πρέπει να κάνει την επιλογή ρήξης με αυτά.

Ο ερευνητικός ιστός είναι σήμερα ιδιαίτερα αποδοτικός και, για το λόγο αυτό, οι οποιοσδήποτε αλλαγές και μεταρρυθμίσεις πρέπει να γίνονται προσεκτικά, σταδιακά και με συναίνεση της ερευνητικής και καινοτόμου επιχειρηματικής κοινότητας ώστε να προστατεύεται η εύρυθμη λειτουργία του. Είναι σημαντικό να προχωρούν πάντα οι αναγκαίες και ώριμες αλλαγές, αποφεύγοντας τους οριζόντιους ακρωτηριασμούς και τις ισοπεδωτικές λύσεις, που υπονόμωσαν κάθε ιδέα μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού τα τελευταία χρόνια. Οι στόχοι και ο σχεδιασμός πρέπει να αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τα αποτελέσματα κάθε βήματος των αλλαγών.

Ο εκσυγχρονισμός του πλαισίου για την έρευνα και τεχνολογία θα πρέπει να αναπροσαρμοστεί στη στρατηγική επιλογή της δημιουργίας ενός ενιαίου χώρου εκπαίδευσης, έρευνας και επιχειρηματικότητας, να εξασφαλίσει το πλαίσιο για τη χάραξη μιας εθνικής στρατηγικής για την έρευνα, να αντιμετωπίσει τον κατακερματισμό του ερευνητικού ιστού και της ερευνητικής πολιτικής και να είναι ευέλικτος στην αντιμετώπιση των νέων ερευνητικών προκλήσεων, της πολυθεματικής σύνθεσης ερευνητικών πεδίων και της διοικητικής ευελιξίας για την αντιμετώπιση του σημερινού συνεχώς μεταβαλλόμενου πεδίου της έρευνας. Επιπλέον, η Ελλάδα πρέπει να προσπαθήσει να προσελκύσει σημαντικούς από τη διεθνή δεξαμενή επιστημόνων και καινοτόμων επιχειρηματιών, είτε είναι Έλληνες είτε άλλης καταγωγής. Αυτό θα συμπαρασύρει προς την αριστεία και την ποιότητα και τους τοπικούς Έλληνες επιστήμονες. Θα πρέπει να δωθεί η ευκαιρία με χρηματοδοτικά, ακαδημαϊκά και φορολογικά κίνητρα σε "ξένους" κορυφαίους επιστήμονες και καινοτόμους επιχειρηματίες να δράσουν και να υπάρξουν στην Ελλάδα.

Ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου θα πρέπει τελικά να στοχεύει στα εξής:

- Τη συνένωση των δυνάμεων στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της έρευνας και τη απελευθέρωση των θετικών συνεργειών
- Τη διαμόρφωση ενός απλού, σταθερού και μακροπρόθεσμου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των επιμέρους φορέων

- Τη διασφάλιση της αυτοτέλειας και της οικονομικής στήριξης του ερευνητικού, καινοτόμου οικοσυστήματος, αλλά και των κανόνων διαφάνειας και λογοδοσίας των μονάδων του,
- Το επαναπροσδιορισμό των κανόνων δεοντολογίας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, που εγγυώνται την αξιοκρατία, την αξιολόγηση και την αποτελεσματικότητα,
- Τη διασφάλιση της ελάχιστης αποδεκτής ποιότητας για το σύνολο του συστήματος και τους κανόνες αξιολόγησης του επιτελούμενου έργου,
- Την απελευθέρωση των μηχανισμών άμιλλας και ανέλιξης, σε όσους φορείς (η μονάδες τους) έχουν τη δυναμική που τους επιτρέπει να επιδιώξουν την αριστεία (αυτοτελώς ή/και με συμμαχίες).
- Την ισότιμη και ανοικτή συμμετοχή στο ερευνητικό οικοσύστημα των ιδιωτικών φορέων έρευνας και καινοτομίας (επιχειρήσεις), με μόνο κριτήριο την αριστεία και την διεθνή ανταγωνιστικότητα των ερευνητικών δράσεων τους.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΘΕ1: Επιστημονική Έρευνα: Πρωτοπορία της Γνώσης και Εκπαίδευση

1. Διαχωρισμός θεματικών τομέων σε Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές επιστήμες, Θετικές Επιστήμες, Επιστήμες Ζωής, με εξειδικευμένους προϋπολογισμούς και κανόνες ανά τομέα.
2. Τακτικές προκηρύξεις βασικής έρευνας κάθε χρόνο στις παραπάνω κατηγορίες με ταχεία (<6μήνες) κρίση.
3. Σύσταση του Greek Research Fund (GRF) με Πρόεδρο τον εκάστοτε Πρωθυπουργό και μέλη κορυφαίους επιστήμονες και καινοτόμους επιχειρηματίες από την Ελλάδα και την ελληνική Διασπορά με στόχο την συγκέντρωση χρηματοδότησης της έρευνας και καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Η αξιολογήση των ερευνητικών προτάσεων θα φίνεται με τα κριτηρια του ERC (η αριστεία και το κύριο αι βασικό) από διεθνή επιτροπή κορυφαίων επιστημόνων και καινοτόμων επιχειρηματιών.
4. Προγράμματα Αναγνωρισμένων ερευνητών - Νέων ερευνητών (στα πρότυπα του ERC, European Research Council)
5. Επιχορηγήσεις βασικής έρευνας με ελευθερία προϋπολογισμού (π.χ σπονδυλωτοί προϋπολογισμούς πολλαπλάσιοι του 25,000). Χρηματοδότηση σε σταθερή βάση διδακτορικών διατριβών.
6. Αντιμετώπιση της μισθολογικής υποβάθμισης των ερευνητών μέσω επιμίσθιων από τακτικές επιχορηγήσεις βασικής έρευνας χωρίς πλαφόν προκειμένου να προσελκύονται και ερευνητές από το εξωτερικό. Σταδιακή κατάργηση αυτού του προνομίου με την βαθμιαία μισθολογική αποκατάσταση των ερευνητών.
7. Δυνατότητα υποβολής ερευνητικής πρότασης από μεταδιδακτορικούς ερευνητές που υποστηρίζονται από κάποιο ίδρυμα που τους δίνει χώρο χωρίς να υπάρχει οργανική θέση και χρησιμοποίηση της επιχορήγησης για προσωπικό μισθό μια φορά για μάλιστα τρία χρόνια από αυτή την κατηγορία.
8. Διοικητική Υποστήριξη Ερευνητών και Ερευνητικών Ομάδων με στόχο την πλήρη απαλλαγή των ερευνητών από διοικητικές και γραφειοκρατικές υποχρεώσεις και αφοσίωση τους στο ερευνητικό τους έργο.
9. Υλικά από προγράμματα βασικής έρευνας εκτός διαγωνισμών, ελευθερία προϋπολογισμού, ελαχιστοποίηση της γραφειοκρατίας.
10. Αξιολογήση της παραγωγικότητας στη βασική έρευνας με κριτήριο τις σοβαρές δημοσιεύσεις και τίποτα άλλο.
11. Διδακτορικές διατριβές στα Αγγλικά σε Θετικές και Επιστήμες ζωής, και υποχρεωτική θέσπιση κριτηρίων από τα Τμήματα για ελάχιστο αριθμό δημοσιεύσεων.
12. Εκσυγχρονισμός βιβλιοθηκών-άμεση αποκατάσταση πρόσβασης σε διεθνή περιοδικά.
13. Εκσυγχρονισμός προγραμμάτων σπουδών με την επικαιροποίηση των αξιολογήσεων (ΑΔΙΠ για τα ΑΕΙ και Επιτροπες Αξιολογήσης για τα Ερευνητικά Κέντρα).
14. Καθιέρωση ανταγωνιστικών ξενόγλωσσων μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών με δίδακτρα για την προσέλκυση αξιόλογων ξένων φοιτητών.
15. Αυτονομία ΑΕΙ- Νέες προκηρύξεις με βάση στόχους και προγραμματισμό 4ετίας από τις αντίστοιχες Σχολές/Τμήματα.
16. «Επιθετική» προσέλκυση κορυφαίων ελλήνων επιστημόνων, επισκεπτών καθηγητών και μεταδιδακτορικών ερευνητών του εξωτερικού με μισθολογικά και άλλα κίνητρα, σύμφωνα με τις υπάρχουσες διατάξεις του υπάρχοντος Νόμου για τα ΑΕΙ.

17. Υποχρεωτική εμπιστευτική αξιολόγηση από ειδικούς ανά ερευνητικό αντικείμενο στις διαδικασίες κρίσης Ερευνητών – ΔΕΠ.
18. Ουσιαστική και διαρκής αξιολόγηση των ΑΕΙ και των ΕΚ από την Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας και Πιστοποίησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΑΔΙΠ): σύνδεση της αξιολόγησης με την χρηματοδότηση των ΑΕΙ/ΕΚ. Στελέχωση της ΑΔΙΠ με υψηλού επιπέδου μόνιμο επιστημονικό προσωπικό (σήμερα λειτουργεί αποσπασματικά με ολιγάριθμους αποσπασμένους υπαλλήλους). Ίδρυση του Κέντρου Τεκμηρίωσης και Έρευνας της ΑΔΙΠ για την αναπτυξη ερευνητικής και εκπαιδευτικής πολιτικής βασιζόμενη στα δεδομένα της αξιολόγησης.
19. Κατάργηση των θεσμοθετημένων εργαστηρίων που λειτουργούν σε πολλές περιπτώσεις ως διοικητικές και όχι ερευνητικές μονάδες και σύσταση νέων με καθαρά επιστημονικά κριτήρια.

ΘΕ2: Τεχνολογική Έρευνα: Καινοτομία-Επιχειρηματικότητα-Βιομηχανία

1. Ίδρυση και λειτουργία Γραφείου Καινοτομίας και Διασύνδεσης (ΓΚΔ) σε ΑΕΙ/ΕΚ
2. Σύνδεση ΓΚΔ μεταξύ τους, πληροφορίες και τεχνογνωσία και στο ευρύτερο κοινό.
3. Διασύνδεση των ΓΚΔ τους με τα αντίστοιχα διεθνή.
4. Θερινά σχολεία κατά το πρότυπο των industry week (http://www.ecmi-andmath.org/?page_id=102) για να έρχονται σε επαφή φοιτητές με επιχειρήσεις:
5. Απλοποίηση διαδικασιών και ενθάρρυνση ίδρυσης εταιριών τεχνοβλαστών.
6. Ενθάρρυνση ερευνητών να μετέχουν ως εταίροι σε τεχνολογικές εταιρίες (ακόμα και αν δεν είναι επίσημα spin offs του Φορέα όπου εργάζονται). Να επιτρέπεται η μερική απασχόληση (σε ΕΦ και επιχείρηση παράλληλα) και η «επιχειρηματική άδεια» μέχρι τρία χρόνια σε νέους επιστήμονες και καθηγητές ΑΕΙ και Ερευνητές ΕΚ.
7. Θερμοκοιτίδες και γραφεία μεταφοράς τεχνολογίας μέσα στα ΑΕΙ/ΕΚ με ανοικτή χρηματοδότηση από τον δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Τα ΑΕΙ/ΕΚ συμμετέχουν με ποσοστό τουλάχιστον 5% στην νεοσυσταθείσα επιχείρηση και με τουλάχιστον ένα μέλος στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας.
8. Σεμινάρια και ημερίδες σε ΑΕΙ ώστε να αναπτυχθεί συνείδηση των δυνατοτήτων καθώς και η “επιχειρηματική τεχνογνωσία”.
9. Χρηματοδότηση στοχευμένων ενεργειών που θα φέρνουν σε επαφή φοιτητές με επιχειρήσεις.
10. Μεταπτυχιακά προγράμματα για σύνδεση επιχειρηματικότητας και έρευνας
11. Ενσωμάτωση της έννοιας της καινοτόμου επιχειρηματικότητας νωρίς στην Α΄/Β΄ εκπαίδευση.
12. Υποστήριξη της δημιουργίας κοινών δικτύων έντασης γνώσης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα: χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ των άυλων επενδυτικών δαπανών μεταφοράς και διάχυσης τεχνογνωσίας.
13. Προώθηση κοινών start-up καινοτόμων εταιρειών και υποδομών διασύνδεσης και προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας από καθηγητές, ερευνητές και ιδιώτες.
14. Υποστήριξη στην διεθνή παρουσία των ΑΕΙ στην εκτέλεση ερευνητικών προγραμμάτων για λογαριασμό του διεθνούς ιδιωτικού τομέα (out-sourcing).
15. Οικονομική (ΕΣΠΑ, ΕΚΤ) και διοικητική υποστήριξη (ΓΓΕΤ, ΑΕΙ-ΕΚ-ΣΕΒ) της συμμετοχής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Horizon 2020, και στα δίκτυα ερευνητικών υποδομών μέσω συνεργασιών τους με τα ΑΕΙ και ΕΚ, για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τον εκσυγχρονισμό του τεχνολογικού τους εξοπλισμού.

16. Προώθηση των εταιρικών συνεργασιών καινοτομίας (clusters) για τον περιορισμό του επενδυτικού ρίσκου (risk sharing).
17. Υποστήριξη της διαδικασίας για «πατέντες» μετά από ανάλυση ρίσκου επένδυσης και αναμενόμενων εσόδων (business plan): να επιχορηγούνται όλες αυτές οι πατέντες, εφόσον υποβάλλονται είτε στο EPO είτε στο US IPO. Η χρηματοδότηση να αφορά και τον ιδιωτικό τόμεα (συνεργαζόμενες εταιρείες, spin off εταιρείες, διεθνείς ιδιωτικοί οργανισμοί χρηματοδότησης καινοτομίας, venture capitals, κλπ)

ΘΕ3: Οργάνωση Έρευνας και Κράτος: Διοίκηση -Χρηματοδότηση-Αξιολόγηση

1. Θέσπιση Διεθνούς Επιστημονικής Επιτροπής με συμβουλευτικό και ελεγκτικό ρόλο
2. Εξέλιξη της ΓΓΕΤ σε ανεξάρτητη αρχή διοίκησης και χρηματοδότησης της έρευνας.
3. Νέα δομή με Διεύθυνση Βασικής Έρευνας Επιστημών Ζωής, Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Θετικών Επιστημών, Επιστημών Μηχανικού, Τεχνολογικής Έρευνας. Διασύνδεση της δομής με Πανεπιστήμια, ΑΔΙΠ, ΙΚΥ, Horizon, HSFP κλπ και στελέχωση της με επιστήμονες επίπεδου PhD.
4. Αναβάθμιση της ΑΔΙΠ και επέκταση του ρόλου της στην αξιολόγηση και της έρευνας, εκτός του εκπαιδευτικού έργου.
5. Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του ΙΚΥ
6. Τρεις άξονες χρηματοδότησης
 - a. Τακτική χρηματοδότηση από τακτικό προϋπολογισμό, στόχος 1.5%
 - b. Διαχείριση Ευρωπαϊκών προγραμμάτων
 - c. Προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων (εγχώριες και διεθνείς χορηγίες από τον ιδιωτικό τόμεα).
7. Αυτονομία και ευελιξία στη λειτουργία των Ερευνητικών Κέντρων καθώς και των ΕΛΚΕ ΑΕΙ-ΤΕΙ με την μετατροπή όλων σε ΝΠΙΔ
8. Πρόσθετα κίνητρα και μέριμνα για νέους ερευνητές (οικονομικά, πρόσβαση σε υλικοτεχνικές υποδομές, βιβλιοθήκες και περιοδικά, ταξίδια στο εξωτερικό, ευκαιρίες καριέρας)
9. Κίνητρα συνεργασίας με επιστήμονες εξωτερικού (άμισθες θέσεις σε ελληνικά, με δυνατότητα επιμίσθιου μόνο από ερευνητικά προγράμματα)
10. Κίνητρα επιστροφής (διαγωνισμοί για 'return grants' σε 2-3 νέους και 1-2 καθιερωμένου τον χρόνο)
11. Πλήρης απαλλαγή από την φορολογητέα ύλη των δαπανών για αγορά εξοπλισμού υψηλής τεχνολογίας, Αφαίρεση από την φορολογητέα ύλη των επενδύσεων Ε&Τ σε ιδιώτες και στο δημόσιο.
12. Απλοποίηση, ελάττωση της παραλυτικής γραφειοκρατίας της διαχείρισης των ερευνητικών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ και της πρόσληψης νέων ερευνητών
13. Διοικητική Υποστήριξη των Ερευνητών και Ερευνητικών Ομάδων στην αναζήτηση κονδυλίων στην σύνταξη ερευνητικών προτάσεων
14. Θεσμοθέτηση της θέσης μεταδιδακτορικού ερευνητή, με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.
15. Εξαίρεση από τις περικοπές στον δημόσιο τόμεα της χρηματοδότησης των ΑΕΙ – ΕΚ και της Ε&Τ και αύξηση της χρηματοδότησης Ε&Τ ως το 2020 στο 1,5% του ΑΕΠ (σύμφωνα με την πρόταση του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ).
16. Εφαρμογή του προγράμματος ΕΣΠΕΚ 2014-2020 που πρότείνει το προηγούμενο ΕΣΕΤ (Πρόεδρος Καθηγητής Σ. Κριμιζής) για στοχευόμενες επενδύσεις σε Ε&Τ σε επιλεγμένους τομείς στους οποίους η χώρα έχει τεκμηριωμένα πλεονεκτήματα και κρίσιμη μάζα άριστων επιστημόνων.

ΘΕ4: Ερευνητικά Ινστιτούτα και διασύνδεση με τα Πανεπιστήμια

1. Θέσπιση άμισθων θέσεων στα ΑΕΙ για «Επίτιμους Καθηγητές Έρευνας» για Ερευνητές Α΄ βαθμίδας στα Ινστιτούτα που εργάζονται, της Ελλάδας ή και του Εξωτερικού, με δυνατότητα απευθείας επίβλεψης διδακτορικών αλλά και μεταπτυχιακών εργασιών και υποχρεωτική παρουσίας τους σε τριμελείς επιτροπές των διδακτορικών των ΑΕΙ, και δυνατότητα συμμετοχής στα ερευνητικά προγράμματα των ΑΕΙ (με δικαίωμα επιμισθίου).
2. Θεσμοθέτηση κέντρων Αριστείας, μετά από διεθνή αξιολογήση των σχετικών προτάσεων, με συνεργασίες ΕΚ και ΑΕΙ με πρόσθετα χρηματοδοτικά κίνητρα
3. Να θεσμοποιηθεί η διασύνδεση ΕΦ και ΑΕΙ στη βάση της αυτονομίας και αυτοτέλειας και ισονομίας των διαφορετικών χώρων, στα πλαίσια μιας δικτυακής οργάνωσης, με ελεγκτικούς μηχανισμούς σε όλα τα επίπεδα, αποφεύγοντας υδροκέφαλους σχηματισμούς
4. Η θεσμοθέτηση της δυνατότητας διδασκαλίας στα ΑΕΙ από ερευνητές των ΕΦ (δημοσίων και ιδιωτικών), σε προπτυχιακό και κυρίως σε μεταπτυχιακό επίπεδο (αντεπιστέλλων Καθηγητής). Η θεσμοθέτηση αυτή θα πρέπει να προβλέπει και την ισότιμη συμμετοχή των Ερευνητών στα αντίστοιχα όργανα διοίκησης στο επίπεδο και για το διάστημα που συμμετέχουν στο εκπαιδευτικό έργο. Αντίστοιχα, θεσμοθέτηση της δυνατότητας για τα μέλη ΔΕΠ να είναι συνεργαζόμενοι ερευνητές στους ΕΦ και να υποβάλουν προγράμματα μέσω αυτών, με δικαιώματα και καθήκοντα αντίστοιχα με αυτά των εκλεγμένων ερευνητών του ΕΦ. Αντιστοιχία στις οικονομικές αποζημιώσεις για κάθε δραστηριότητα.
5. Η θεσμοθέτηση της δυνατότητας για τους ΕΦ να μπορούν από κοινού και σε ισότιμη βάση με τα ΑΕΙ, να οργανώνουν δι-ιδρυματικά μεταπτυχιακά προγράμματα, καθώς επίσης και κύκλους προπτυχιακών μαθημάτων και μεταπτυχιακά προγράμματα, που θα εντάσσονται στο πρόγραμμα σπουδών του αντίστοιχου ΑΕΙ-ΤΕΙ μετά από έγκρισή του.
6. Η ενίσχυση και διεύρυνση της (πρόσφατα θεσμοθετημένης) δυνατότητας των ΕΦ και των ερευνητών να εποπτεύουν διπλωματικές διατριβές καθώς και πρακτικές ασκήσεις (προπτυχιακές και μεταπτυχιακές), καθώς και να εποπτεύουν και να είναι κύριοι επιβλέποντες σε διδακτορικά σε μεταπτυχιακές διατριβές.
7. Η θεσμοθέτηση και ενίσχυση της δι-ιδρυματικής κινητικότητας μεταξύ Ερευνητών και μελών ΔΕΠ στα πλαίσια ερευνητικών και εκπαιδευτικών αδειών, αποσπάσεων κ.λ.π., θέσπιση κινήτρων προς αυτή την κατεύθυνση (ενισχυτικά της αξιολόγησης των ιδρυμάτων αλλά και ένταξη στα προσόντα των προσώπων)
8. Οι προκηρύξεις ερευνητικών προγραμμάτων, να απευθύνονται από κοινού στους ΕΦ και στα ΑΕΙ με ισότιμη δυνατότητα ανάληψης της επιστημονικής ευθύνης της υλοποίησης ανεξάρτητα από την προέλευση. η ισότιμη συμμετοχή των ερευνητών, ΕΦ, μελών ΔΕΠ και ΑΕΙ-ΤΕΙ .
9. Στα πλαίσια των παραπάνω είναι ανάγκη να διερευνηθεί η θεσμοθέτηση συνεργασιών τόσο με μεμονωμένους ερευνητές όσο και μεταξύ Ερευνητικών Ιδρυμάτων και ΑΕΙ μέσω πρωτοκόλλων συνεργασίας.
10. Δυνατότητα συμμετοχής των ερευνητών των Ε.Κ. στις επιτροπές κρίσης των μελών ΔΕΠ και αντιστρόφως
11. Κοινή διαδικασία τακτικής αξιολόγησης των δομών των ΕΦ και των ΑΕΙ, από την νέα ΑΔΙΠ..
12. Δέσμευση της Πολιτείας στην κάλυψη των πάγιων αναγκών των Ερευνητικών φορέων που αφορούν στην μισθοδοσία του τακτικού ερευνητικού και διοικητικού

προσωπικού αλλά και των πάγιων λειτουργικών εξόδων, με την καταγραφή στον προϋπολογισμό της Γενικής Κυβέρνησης συγκεκριμένου ελάχιστου ποσοστού επί του ΑΕΠ.

13. Η πρόταση κατανομής της σχετικής χρηματοδότησης των ΕΚ και των φορέων Έρευνας (ΑΕΙ) θα πρέπει να αποτελεί αρμοδιότητα του ΕΣΕΤΚ, μετά από εγχώρια και διεθνή αξιολόγηση των πεπραγμένων των Ερευνητικών φορέων.
14. Μονιμότητα των Ερευνητών Α και Β βαθμίδας, όπως ισχύει στην συντριπτική πλειοψηφία των χωρών διεθνώς (tenure).